

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

ZAPISNIK

s 4. sjednice Savjeta za ljudska prava održane 20. prosinca 2022.

Četvrta sjednica Savjeta za ljudska prava (u dalnjem tekstu: Savjet) održana je u utorak, 20. prosinca 2022. u Banskim dvorima (dvorana 112) s početkom u 14 sati.

Nazočni članovi Savjeta: Anja Šimpraga, potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske i predsjednica Savjeta za ljudska prava; Alen Tahiri, univ. spec. pol., Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske; Nemanja Relić, Ured potpredsjednice Vlade Republike Hrvatske; Juro Martinović, Ministarstvo pravosuđa i uprave; mr. sc. Vesna Šerepac, Ministarstvo znanosti i obrazovanja; Anja Jelavić, Ministarstvo kulture i medija; Štefica Stažnik, Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava; Tamara Jovičić, Udruga IKS; Ivan Novosel, Kuća ljudskih prava.

Nazočni zamjenici članova Savjeta: Dalibor Jurić, Ministarstvo unutarnjih poslova; Nikola Zdunić, Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske; Suzana Kunac, Savez Roma u Republici Hrvatskoj – „KALI SARA“.

Ukupno je bilo prisutno 12 od 18 članova (ili zamjenika članova) Savjeta.

Ispričani članovi ili zamjenici članova Savjeta: Sonja Žerjav, Ured predsjednika Vlade Republike Hrvatske; Mile Horvat, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja; Margareta Mađerić, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne skrbi; Marija Bubaš, Ministarstvo zdravstva; Helena Beus, Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Na sjednici su također bile nazočni/e mr. sc. Tena Šimonović Einwalter, pučka pravobraniteljica; Tatjana Vlašić, zamjenica pučke pravobraniteljice; Marko Paškvan, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova; Melita Čusek, voditeljica Službe za obiteljsko-pravnu zaštitu, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne skrbi; Danijela Gaube, voditeljica Službe za ljudska prava, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske.

Na početku 4. sjednice Savjeta, gđa. Anja Šimpraga, potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske i predsjednica Savjeta, srdačno je pozdravila sve prisutne, uz napomenu da se sjednica tonski snima, te pozdravila okupljanje na kraju ove izazovne godine kako bi predstavili jedan od strateški ključnih dokumenata za zaštitu i promociju ljudskih prava i suzbijanje diskriminacije, jer u ovih 30 godina Republika Hrvatska je potvrdila svoju posvećenost zaštiti i promicanju ljudskih prava. Podsjetila je da je u prosincu obilježeno 20 godina Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i održana međunarodno-znanstvena konferencija u Zagrebu, u suradnji s četiri pravna fakulteta. Smatra da gorka iskustva koja su proizašla iz

propusta, manjkavosti pa i diskriminacije moraju biti poticaj da zaštitu i promociju ljudskih prava svih naših građana postavimo kao jedan od temeljnih, političkih ciljeva i u godinama koje su pred nama. Savjet za ljudska prava je kotačić koji pridonosi razvoju i zaštiti ljudskih prava.

Utvrđila je kvorum za održavanje sjednice i otvorila sjednicu usvajanjem Dnevnog reda.

Jednoglasno je usvojen predloženi Dnevni red 4. sjednice:

1. Usvajanje dnevnog reda
2. Usvajanje Zapisnika s 3. sjednice Savjeta za ljudska prava
3. Predstavljanje prijedloga Nacionalnog plana za zaštitu i promicanje ljudskih prava i suzbijanje diskriminacije za razdoblje od 2022. do 2027. godine i pripadajućih akcijskih planova
4. Razno

Nakon usvajanja Dnevnog reda, predsjednica Savjeta, otvorila je 2. točku dnevnog reda i utvrđila kako je prethodno dan komentar ravnateljice Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, mr.sc. Helene Štimac Radin, već unesen u konačni tekst zapisnika s 3. sjednice Savjeta za ljudska prava te da na isti nije bilo drugih primjedbi.

Zapisnik je jednoglasno usvojen.

Potom je predsjednica Savjeta otvorila 3. točku dnevnog reda – Predstavljanje Prijedloga Nacionalnog plana zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanje diskriminacije za razdoblje od 2022. do 2027. godine i pripadajućih akcijskih planova.

Uvodno je istaknula kako su Nacionalni plan za zaštitu i promicanje ljudskih prava i suzbijanje diskriminacije za razdoblje od 2022. do 2027. godine (u dalnjem tekstu: NAP) i prateći akcijski planovi izrađeni i nalaze se na javnom savjetovanju do kraja prosinca 2022. godine, nakon čega se u prvom kvartalu 2023. očekuje i usvajanje ovih dokumenta od strane Vlade RH. Vjeruje da je činjenica da danas raspravljamo o ovim dokumentima, koji su u završnoj fazi, pozitivna, iako su svi svjesni proteka vremena od posljednjeg strateškog dokumenta za zaštitu i promicanje ljudskih prava. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, kao tijelo koje je bilo nadležno za izradu nacionalnog plana, izradilo je ovaj prijedlog, za koji vjeruje da je realan i da može odgovoriti problemima i potrebama našeg društva u pogledu zaštite i promicanja ljudskih prava. Tu je i potreba suradnje i sinergije sa svim drugim akterima i dokumentima u području zaštite ljudskih prava, zato je pozvan ravnatelj Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, gospodin Alen Tahiri, univ. spec. pol., da predstavi prijedlog nacionalnog plana koji se nalazi na javnom savjetovanju.

Uslijedilo je izlaganje ravnatelja Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, gospodina Alena Tahirija, univ. spec. pol. koji je pojasnio aktivnosti rada Ureda u zadnje dvije godine na NAP-u i pratećim akcijskim planovima koji objedinjuje dva široka područja – zaštitu ljudskih prava i suzbijanje diskriminacije. Prethodni Nacionalni program za zaštitu i promociju ljudskih prava za razdoblje od 2013. – 2016. godine imao je 118 posebnih ciljeva i 30

prioritetnih područja. Ujedno, u prethodnom razdoblju za područje suzbijanja diskriminacije, izrađivao se zaseban dokument - Nacionalni plan borbe protiv diskriminacije za razdoblje od 2017. do 2022. godine. Novi NAP objedinjuje dva međusobno povezana područja, no ipak je zadržana podjela na dva akcijska plana radi lakšeg praćenja provedbe mjera koje se odnose na nediskriminaciju. U nastavku ravnatelj Ureda izložio je dodatne informacije vezane za prvu etapu, nakon dovršetka izrade stručno-analitičkog izvješća, osnovana je radna skupina za izradu Nacionalnog plana za zaštitu i promicanje ljudskih prava i suzbijanje diskriminacije, prvobitno od 2021. do 2027. godine, sa zadaćom izrade srednjoročnog akta strateškog planiranja. Radna skupina, osim izrade strateškog okvira, poduzela je radnje davanja mišljenja na prethodne prateće akcijske planove.

Dodatno, analizirane su posebne preporuke Republiци Hrvatskoj upućene kroz međunarodne mehanizme i izvješća pravobraniteljskih institucija do 2020. godine. Slijedom izvanrednih okolnosti izazvanih pandemijom Covid-19, umjesto planiranih sastanka u pod-skupinama, mišljenja su prikupljana putem on-line konzultativnih upitnika, koji su potom obrađeni, a sva otvorena pitanja raspravljana su na individualnim sastancima s provedbenim partnerima te je održano 15 sastanaka s predstvincima tijela državne uprave, organizacijama civilnog društva (OCD) te predstvincima Ureda pučke pravobraniteljice s ciljem razrade akcijskih planova i razrješenja otvorenih pitanja.

Zadnja, 4. etapa, izrade nacionalnog plana sastoji se od provedbe javnog savjetovanja sa zainteresiranom javnošću putem platforme e-Savjetovanje, slijedom čega će se provesti završna dorada nacrt-a NAP-a i pratećih akcijskih planova i uputiti dokument u proceduru usvajanja Vladi RH.

Nacionalni plan ima 6 posebnih ciljeva, koji doprinose ostvarenju dugoročnih strateških ciljeva razvoja RH, definiranih Nacionalnom razvojnom strategijom RH do 2030. godine. Akcijski plan za suzbijanje diskriminacije za razdoblje od 2022. do 2023. godine, komplementaran je sa smjernicama Akcijskog plana Europske unije protiv rasizma u razdoblju od 2020. do 2025. godine i usmjerena na prevenciju i zaštitu od nejednakog postupanja u području rada i zapošljavanja, obrazovanja, zdravstvene zaštite, uprave i pravosuđa, pristupa stanovanju, kao i drugim područjima koja su prepoznata kao posebno relevantna u europskom i nacionalnom kontekstu. Akcijski plan zaštite i promicanja ljudskih prava za razdoblje od 2022. do 2023. godine, usmjerena je na ostvarivanje 4 posebna cilja: poboljšanje učinkovitosti javne uprave u području zaštite ljudskih prava, podizanje razine informiranosti građana i institucija o instrumentima za zaštitu i promicanje ljudskih prava te olakšavanje pristupa pravosuđu i javno-pravnim tijelima, jačanje mehanizama praćenja i provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, unaprjeđenje suradnje s OCD-ima i medijima na području zaštite ljudskih prava i suzbijanju diskriminacije. Trenutno izrađeni dvogodišnji akcijski planovi – Akcijski plan za zaštitu i promociju ljudskih prava za razdoblje od 2022. do 2023. godine i Akcijski plan za suzbijanje diskriminacije za razdoblje od 2022. do 2023. godine, sadrže mjere u vrijednosti od 342.652.354,00 kn, a čiji su nositelji tijela državne uprave. Najveći dio sredstava 145.474.924 kn za 2022. i 154.328.353 kn za 2023. godinu, alociran je za provedbu mjera u području stanovanja, poput unaprjeđenja uvjeta za ostvarivanje prava na stanovanje skupina koje su u riziku od diskriminacije u stambenim politikama, stavljanjem u funkciju stambenih jedinica koje su u vlasništvu RH za osobe pogodene potresom i drugim korisnicima stambenog zbrinjavanja.

Sredstva za razdoblje od 2024. do 2027. godine, uključuju provedbu kontinuiranih aktivnosti iz državnog proračuna RH, za aktivnosti koje očekujemo da će se nastaviti provoditi u razdoblju od 2024. do 2027. godine, te sredstva Europskog socijalnog fonda plus; tj. projekata Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina uključivati će aktivnosti u području ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije te uključivanja pripadnika nacionalnih manjina; dok

će se otvorenim pozivom podržati aktivnosti organizacija civilnog društva i drugih dionika u području zaštite i promicanja ljudskih prava.

S ciljem osiguranja kontinuiranog i pravovremenog praćenja provedbe Nacionalnog plana, uspostaviti će se radna skupina za praćenje provedbe, a uključivat će provedbene partnere, prvenstveno predstavnike onih tijela državne uprave koji su nositelji provedbenih mjera, kao i druge zainteresirane dionike.

Provedba srednjoročnog vrednovanja od strane vanjskih stručnjaka planirana je 2025. godinu, dok će se vrednovanje postignutih razvojnih učinaka provedbe Nacionalnog plana po njegovom isteku naknadno vrednovati, točnije provest će se nakon 2027. godine.

Nakon usvajanja NAP-a uspostaviti će se mehanizmi za učinkovito vrednovanje ovog akta strateškog planiranja. Za potrebe postupaka vrednovanja planirano je i osnivanje Odbora za vrednovanje i tima za provedu vrednovanja, koji će biti sastavljen od neovisnih vanjskih stručnjaka i savjetnika Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

Nadalje, ravnatelj Ureda je istaknuo da je Nacionalni plan na javnom savjetovanju do kraja prosinca te je zamolio prisutne da ispred institucija koje predstavljaju, ukoliko imaju dodatne komentare da iste daju u što kraćem vremenskom roku, kako bi se mogli obraditi i po završetku savjetovanja proslijediti nadležnim tijelima iz njihovih djelokruga. Izrada izvješća planirana je do 13. siječnja 2023. te bismo do kraja ožujka trebali imati novi važeći Nacionalni plan.

Ravnatelj je zahvalio djelatnicima Ureda na vrlo požrtvovanom radu, svjestan da je došlo do odstupanja u planiranim vremenskim rokovima, naglasivši da bez pomoći Ureda bivšeg potpredsjednika Borisa Miloševića, kao i cijenjene sadašnje potpredsjednice Anje Šimprage, ne bi imali ovaj dokument, te im se zahvalio na pruženoj podršci i pomoći u rješavanju brojnih izazova.

Potpričnica Vlade RH i predsjednica Savjeta zahvaljuje i otvara raspravu.

Pučka pravobraniteljica je istaknula da se radi o iznimno važnim dokumentima za područje zaštite ljudskih prava i suzbijanje diskriminacije u RH, kao i da je poznato da strateški dokumenti nedostaju već dulji niz godina, izuzev Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2017. do 2022. koji ističe ove godine. Nadalje navodi kako je nedostatak ovih dokumenta imao izvjestan negativan utjecaj na zaštitu ljudskih prava i suzbijanje diskriminacije, osobito na pojedina tematska područja i ciljane skupine te joj je iznimno draga da se ovi dokumenti donose.

Ured pučke pravobraniteljice se namjerava očitovati na NAP putem javnog savjetovanja, ali u duhu dobre suradnja s Uredom potpredsjednice Vlade RH i Uredom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, ovim Savjetom i Savjetom nacionalnih manjina, želi koristiti i ovu priliku da pojasni mišljenje i komentare vezane za proces, metodologiju, dinamiku i sadržaj NAP-a.

Vezano za objedinjavanje dva strateška područja u jedan sveobuhvatan dokument, istaknula je kako je trend na razini EU-a da se donosi više strateških dokumenata vezanih za specifična područja i ranjive skupine. Trenutno, strateški dokumenti EU-a odnose se na suzbijanje rasizma, uključivanje Roma, integraciju migranta, prava djece, žena, LGBTIQ osoba, osoba s invaliditetom, ali RH je očito odlučila ići drugačijim putem u donošenju dokumenta, objedinjavajući u većoj mjeri pa i ono što je prije bilo razdvojeno, i sasvim sigurno ne adresirajući u posebnim dokumentima ove ranjive skupine, ali to je strateški izbor.

Na razini metodologije, primjećuje da nije bilo evaluacije prijašnjih dokumenta, a što bi bila dobra praksa prilikom izrade ovih novih. Istaknula je, iz perspektive institucije i sudjelovanja u radnoj skupini, da je ovo bio jedan iznimno dug i zahtjevan proces, čijoj duljini je pridonijela

i epidemija kao i izmjena propisa u vezi metodologije izrade strateških dokumenta, što sve treba uzeti u obzir i cijeniti. Međutim, proces je trajao dosta dugo.

Također, istaknuto je kako je razdoblje primjene akcijskih planova 2022. i 2023. godina, iako je izvjesno da se oni ne primjenjuju na 2022., tako da predlaže promjenu vremenskog okvira provedbe u razdoblje od 2023. do 2027. godine.

Što se tiče sadržaja, pozitivno je da su prilikom ocjene najugroženijih skupina i područja u kojima dolazi do kršenja ljudskih prava i diskriminacije, uzeti u obzir ne samo podaci pučke pravobraniteljice već svih pravobraniteljskih institucija, kao i posebno izvješće o okolišu, istraživanje o mladima, govoru mržnje na internetu te da su navedeni podaci uzeti u obzir i prilikom ocjene stanja i potreba. Nadalje, što su kao razvojne potrebe i prioritetna područja prepoznati zdrav život i okoliš, važnost prikupljanja segregiranih podataka o jednakosti, važnost suradnje s međunarodnim mehanizmima, potreba za unaprjeđenjem učinkovitosti izvršenja presuda Europskog suda za ljudska prava, da su uzete u obzir krizne situacije te da su kao razvojne potrebe razmatrani vladavina prava i jednak pristup pravosuđu.

S druge strane, više propitivački nego kritično, naglašava da se u Nacionalnom programu zaštite i promicanja ljudskih prava od 2008. do 2011. godine kao jedno posebno razvojno područje isticalo obrazovanje za ljudska prava, kao nužna pretpostavka jačanja ljudskih prava građana i kako ih zaštiti, dok se sada ova potreba prepoznaje samo na razini visokog obrazovanja. Akcijski plan predviđa aktivnosti samo za visoko obrazovanje, pa pučka pravobraniteljica izražava žaljenje zbog ove činjenice smatrajući da je obrazovanje za ljudska prava bitno za budućnost Hrvatske i njenih građana.

Kada gledamo razvojne potrebe u NAP-u, zanimljivo je, da su postavljeni diskriminacijski, a ne ljudsko-pravaški. To se može činiti na razne načine. Prema iskustvu Ureda pučkog pravobranitelja koji je imao godišnja izvješća o suzbijanju diskriminacije, kao i posebna izvješća i izvješća o ljudskim pravima do 2013. godine, kada se odlučilo integrirati te područja. Nije jednostavno integrirati pitanje diskriminacije i pitanje ljudskih prava, o čemu ima velikih filozofskih i pravnih rasprava. Ujedinjeni narodi i Vijeće Europe, diskriminaciju gledaju kao dio zaštite ljudskih prava, dok je na razini Europske unije malo drugačije, stoga je pomalo neobično što su u Nacionalnom planu razvojne potrebe od točke 3.1. do 3.6. isključivo definirane kroz diskriminaciju, a ne ljudsko-pravaški.

Treba pozdraviti prepoznavanje civilnog društva u zaštiti i promicanju ljudskih prava, međutim ovaj dokument ne prepoznaje organizacije civilnog društva kao branitelje ljudskih prava, što je propuštena prilika. Isto tako, niti specifične potrebe i izazovi s kojima se susreću OCD-ovi, a koje rade u polju zaštite ljudskih prava i suzbijanju diskriminacije, kao branitelji ljudskih prava, nisu prepoznati.

Što se tiče praćenja vrednovanja, s obzirom da imamo Savjet za ljudska prava, smatra da je dobra ideja da se na Savjetu jednom godišnje raspravlja o napretku provedbe i izazovima, ali to je na članovima Savjeta da razmotre.

U odnosu na akcijske planove, izražava žaljenje da isti nisu ambiciozniji. Istaknula je kako u okviru Akcijskog plana za zaštitu i promicanje ljudskih prava, za posebni cilj - *Poboljšanje učinkovitosti javne uprave za djelovanje u području zaštite ljudskih prava*, s obzirom na ranije navedene prepoznate razvojne potrebe, nedostaju mjere u cijelom nizu područja, uključujući područje obrazovanja, zdravstva i stanovanja. Ujedno, krizne situacije ne prepoznaju osobe koje su ostale bez doma u potresu, a što bi trebalo razmotriti.

Što se tiče posebnog cilja - *Podizanje informiranosti građana i institucija o instrumentima za zaštitu ljudskih prava*, fokus je na Povelji Europske unije o temeljnim pravima, što je dobro i pozitivno, gdje i pučka pravobraniteljica provodi zajednički projekt s Agencijom za temeljna prava EU (FRA), međutim nije dovoljno imati fokus samo na Povelji, jer ima ograničenu primjenu i nije tako široka kao brojni drugi ljudsko-pravaški dokumenti.

Vezano za posebni cilj - *Unaprjeđenje suradnje s organizacijama civilnoga društva i medijima* u zaštiti ljudskih prava i suzbijanju diskriminacije, kao aktivnosti se prepoznaju samo financiranje istraživanja OCD-a, ali, na žalost, nema nikakvih drugih aktivnosti prema OCD-ima.

Akcijski plan za suzbijanje diskriminacije za razdoblje od 2022. do 2023. ima fokus na edukaciji i podizanju svijesti, međutim činjenica je da nedostaje konkretnih aktivnosti te ima svega dva cilja, kroz koja je teško adresirati problem diskriminacije jer se ne gleda ni pojedina područja diskriminacije ni pojedine osnove diskriminacije, odnosno pojedine društvene skupine. S obzirom na posebni cilj 5. planirano je pružanje potpore žrtvama te edukacija samo za socijalne radnike, a drugo, predviđena je stručna pomoć samo za djecu žrtve diskriminacije, pa se postavlja pitanje što je s ostalim žrtvama. U odnosu na unaprjeđenje mehanizma za suzbijanje zločina iz mržnje, što je najgore jer su motivirani stereotipima, predrasudama i diskriminacijom, smatra da je bilo mjesta baviti se i drugim područjima i osnovama diskriminacije.

Potpredsjednica Vlade RH i predsjednica Savjeta je izjavila da će se na sjednicama svakako pratiti provođenje i napredak nacionalnog plana i pratećih akcijskih planova.

Ravnatelj Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina je zahvalio na svim komentarima danim kako na Savjetu tako i onima koji će biti dani kroz javno savjetovanje, a koji će pridonijeti poboljšanju NAP-a te nadodao da je vrlo velik broj dionika, preko 58 članova, sudjelovao u radnom tijelu za izradu NAP-a, te se u više navrata razgovaralo o svim mjerama. Još jednom poziva sve zainteresirane da daju komentare koji će se razmotriti i uputiti nadležnim tijelima na očitovanje, nakon čega ćemo imati ključni dokument, za koji su svi svjesni da je vrlo potreban, ne samo s aspekta Europske komisije, Vijeća Europe, već prvenstveno naših građana.

Ivan Novosel, Kuća ljudskih prava, pozdravio je upućivanje NAP-a u javno savjetovanje, kao i činjenicu da je ovaj dokument tema rasprave Savjeta za ljudska prava. Također, smatra da je uloga i Savjeta da potakne OCD-ove, akademsku zajednicu i građane da se uključe u proces donošenja NAP-a i akcijskih planova koje čekamo već gotovo dugih 7 godina te je time RH bila bez temeljne zaštitne politike u području zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanju diskriminacije, što je nedopustivo za jednu članicu EU, koja slijedeće godine navršava 10 godina od pristupanja.

Nadalje, izjavio je da je zajedno s kolegicom bio dio radne skupine za izradu NAP-a te smatra da je isti mogao biti ambiciozniji i zahvatiti veći broj područja jer postoje realne potrebe za adresiranje izazova i kršenje ljudskih prava koje naši sugrađani doživljavaju u svakodnevnom životu, ne samo u ovim kriznim situacijama uzrokovanih potresima i pandemijom, već i zbog problema s kojima se ovo društvo suočava posljednjih 30 i više godina – nedostatka sustavnih, a ne individualnih mjera. Usprkos dugotrajnom procesu donošenja plana, kao i problema s kojima se država suočava u usvajanju i donošenju sektorskih politika, kroz koordinaciju središnjeg tijela koji koordinira isključivo tehnički, ne dopuštajući da se sektorske politike razvijaju stručnim kapacitetima i znanjem uključenih dionika, smatra da je ipak dobro da imamo ovaj NAP i prateće akcijske planove. Zajednički nazivnik ovog dokumenta i dokumenta predstavljenog na prošloj sjednici (Nacionalni plan za ravnopravnost spolova) je da su Vladini uredi koji imaju stručna znanja i kapacitete bili stopirani od tijela koja nemaju ta specijalizirana znanja, što je prvi problem i slabost o kojem se treba provesti rasprava. Drugi problem je proces donošenja ovog plana i kapaciteti drugih tijela – ministarstava koja su bila dužna Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina dostaviti podatke, polazne analize o stanju ljudskih prava unutar njihovih sektora, ali količina nesnalaženja, pa i neznanja pojedinih sektora u

razumijevanju u kakvim životnim situacijama se ljudi nalaze kao i nedostatak analitičkih znanja je doveo do priloga ispod razine akademski obrazovanih osoba. Obrazovanje članova je temelj za sektorske politike. Nitko ne očekuje od Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina da ima znanja u svim područjima jer njihova uloga je koordinirati, ali središnja tijela državne uprave trebaju početi razvijati te kapacitete.

Slijedeći procesni problem je bio što se u temeljnim analizama nisu ispitale potrebe onih na terenu, a to su branitelji ljudskih prava, OCD, jer taj prethodni korak kojim bi se doatile informacije s terena treba biti baza na kojoj se temelji svaki proces kreiranja javnih politika. Iako ovo više ne može utjecati na ovaj NAP i akcijske planove, važno je istaknuti, na Savjetu, kako bi za idući akcijski plan, za dvije godine, imali ove popratne korake, da bi isti bili bolji i inkluzivniji, participativniji, jedna su-kreacija zajedno s građanima, okupljenim u organizacijama civilnog društva, i svim drugim zainteresiranim dionicima. Nadalje, uzimajući u obzir da je kraj godine, u kojem su svi u administrativnom dijelu završetka aktivnosti tekuće godine, moli produljenje roka barem prvih 15 dana siječnja 2023. godine.

Gospodin Novosel ponovio je apel da se savjetovanje s OCD-ima održi uživo, gdje će se moći porazgovarati o dostavljenim komentarima te otvoriti mogućnost davanja pojašnjenja. Bila bi to cijenjena gesta nadogradnje mjera i povećanja legitimite u su-kreiranju javnih politika. Savjet za ljudska prava (dalje: Savjet) treba biti centralno mjesto za praćenje provedbe mjera i preporuka, te nadalje navodi kako bi valjalo uključiti i sektorske predstavnike OCD-ova koji se bave specifičnim područjem zaštite ljudskih prava pojedinih ranjivih skupina – djece, nacionalnih manjina, žena, starijih, LGBTIQ, jer isti imaju visoka specijalizirana znanja kao i prikupljene podatke. Zatraženo je da se sukladno Poslovniku ovog Savjeta osnuje stalna podgrupa koja će uključivati zainteresirane predstavnike iz ovog Savjeta te vanjske članove OCD-ova koji će na redovitoj bazi pratiti provedbu mjera iz akcijskih planova za ljudska prava i suzbijanje diskriminacije.

U odnosu na sadržaj Akcijskog plana za zaštitu i promicanje ljudskih prava za razdoblje od 2022. do 2023., Kuća ljudskih prava (dalje: KLJP) će dostaviti svoje komentare u javnom savjetovanju, jer zabrinjava da Hrvatska 30 godina od svog osnutka sve sistemske pomake u zaštiti ljudskih prava dominantno financira kroz izvore EU, a jako malo toga iz nacionalnih izvora, što nije dobro jer se iz europskog novca financiraju neke stvari koje trebaju biti rutinski posao, financiran od strane naše države i naših poreznih obveznika, jer smo se odlučili biti demokratska država koja je u Ustav RH unijela poštivanje ljudskih prava. Ujedno Europski socijalni fondovi neće biti ovdje zauvijek te ne razmišljamo o ovom razdoblju 7 + 3 godina, koje je najvjerojatnije zadnje za korištenje ESF-a, te u našim nacionalnim planovima ne razmišljamo o održivosti i nema planova kako ćemo nastaviti financirati neke od aktivnosti nakon tog završnog razdoblja. Svakako je potrebno iskoristiti ovu priliku, ali trebamo i kreirati politiku kako ćemo izgraditi održivi sustav. U tom kontekstu, sa žaljenjem se konstatira da mjeru - *sustavno informiranje građana i institucija te besplatne pravne pomoći* nisu izdvojena sredstva budući su predviđene aktivnosti informiranje putem portala Ministarstva pravosuđa i uprave, što se i sada provodi ili putem OCD, što se i sada radi, ali i dalje imamo problem da dobar broj građana nije svjestan da ima pravo na pristup besplatnoj pravnoj pomoći (BPP), pogotovo onima kojima je najpotrebnija – sugrađanima starije životne dobi koji žive u ruralnim mjestima. Stoga je baš ta mjera, usprkos dobrim intencijama, pokazatelj da je u toj mjeri trebalo uključiti OCD-ove; pružatelje BPP-a i Pravne klinike i predvidjeti finansijska sredstva kako bi ista imala stvaran učinak. Mjera 2.1. o povećavanju svijesti o važnosti Povelje Europske unije o temeljnim pravima, čije su aktivnosti dijelom financirane sredstvima EU-a gdje RH ima priliku promovirati ljudska prava, ali iskoristiti priliku pa promovirati da je Povelja Europske unije o temeljnim pravima samo jedan od mehanizama kojim se građani mogu služiti za njihovu zaštitu te uključiti Europsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda kao i UN paktove i posebne konvencije, sve relevantne i dostupne izvore hrvatskim građanima.

Nada se da će danas izneseni prijedlozi biti razmotreni, kao i oni dani u javnom savjetovanju, što bi dokumentu dalo veću kvalitetu i pridonijelo poboljšanju budućih akcijskih planova u ciljanju potreba naših sugrađana i sugrađanki.

Potpredsjednica Vlade i predsjednica Savjeta predlaže da se nakon javnog savjetovanja održi jedan sastanak, a prije upućivanja konačnog dokumenta na Vladu kako bi dokument bio kompaktniji i svi sudionici zadovoljniji.

Ravnatelj Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina zahvalio je na nizu dobromanjernih komentara, te utvrdio da će Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina poduzeti sve shodno nadležnosti, kao i u vezi produljenja roka javnog savjetovanja. Ujedno, izražava zadovoljstvo i slaganje da se nakon završetka javnog savjetovanja održi tematska sjednica o NAP-u i pratećim akcijskim planovima. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina će uložiti maksimalne napore da odrade sve u njihovom djelokrugu te zahvaljuje potpredsjednici Vlade RH i njenom timu na doprinisu u izradi ovih strateških dokumenta.

Suzana Kunac, zamjenica člana Emira Grbića, Savez Roma Republike Hrvatske "KALI SARA", je izrazila zadovoljstvo što je NAP i akcijski planovi ispred svih prisutnih na sjednici Savjeta jer se dugo čekao, i bilo je puno promjena. Izražava zabrinutost mijenjanjem godine jer ima saznanja da je i prije znatan broj dokumenta donesen na kraju tekuće godine, osobito što su i za 2022. godinu planirana određena finansijska sredstva te pita je li moguće aplikaciju budžetne stavke prebaciti u naredni period? Dodatno je istaknula da je svjesna da „kašnjenje“ u donošenju NAP-a nije odgovornost ni potpredsjednice Vlade RH ni Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina jer participacija i uključivanje nekad može biti osjećaj suvlasništva nad dokumentom pojedinih dionika, što zna baš radi prethodnog iskustva na izradi Nacionalnog plana za uključivanje Roma, a što je bio jedan od najboljih procesa u donošenju javnih politika, a koja je imala i uključenu srednjoročnu, nezavisnu evaluaciju procesa. Smatra da Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina ima to znanje i kapacitete kao i organizacijsku kulturu koje se gradila kroz određeno razdoblje.

Ovaj plan bio je pun izazova i koordinacije s tijelima državne uprave te je pitanje kako ovaj proces dovesti do optimalizacije, jer nam je svima stalo da se ovaj dokument doneše, a izražava bojazan da će predložene izmjene dovesti do daljnog prolongiranja konačnog doноšења NAP-a. Načelno se slaže s participativnim načinom donošenja dokumenta, ali ne uz daljnje odlaganja njegova doношења, koji bi uz sve prepreke i dugotrajne procese, mogao potrajati do kraja 2023. godine.

Pučka pravobraniteljica je iznijela prijedlog da njen Ured može organizirati javni događaj kako bi doprinijeli ubrzajući cijelog procesa jer i jesu institucija koja predstavlja most između tijela državne uprave i OCD-a. Sličnu inicijativu su imali i kod donošenja zakona npr. Zakona o socijalnoj skrbi, Zakona o obnovi. Istaknula je da je dobro što postoji konsenzus da se NAP doneše, da se doneše što prije i da bude što bolji. Ipak ne treba ograničavati e-Savjetovanje radi implikacije dugotrajnog procesa jer time kao da se poručuje da se dani komentari iz istog razloga neće usvojiti. Smatra da je ovo sada prostor gdje se može otvoreno razgovarati o tome koliko prostora postoji za daljnje intervencije na NAP-u i akcijskim planovima te ako prostora ima, treba se dogоворити да to bude što brže. Stoga predlaže konstruktivnu i otvorenu raspravu jer svi imaju isti cilj da se doneše dokument što prije, i što bolji u granicama mogućeg.

Potpredsjednica Vlade i predsjednica Savjeta izjavila je da ima prostora za produljenje roka javnog savjetovanja, ali da treba odmah u prvom mjesecu organizirati sastanak s OCD-a te potom krenuti u novi krug konzultacija s državnim tijelima, nakon što su komentari OCD, kao i sugestije s ovog sastanka razmotreni.

Ravnatelj Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina se složio da je procedura ponekad i prezahtjevna te nadodao da je e-Savjetovanje korisno i s pozicije institucija koje nisu sudjelovale u kreiranju planova. Nadodao je, da je kroz niz sastanaka na kojima su prisustvovali različiti dionici bilo mogućnosti utvrditi sve potrebe, ali ipak treba čuti i nove dionike. Zahvaljuje na pruženoj pomoći, no s obzirom da je Ured koordinirao sve aktivnosti može preuzeti i organizaciju javnog događaja, te poziva sve zainteresirane, OCD, kao i prisutne predstavnike na ovoj sjednici da svoje komentare još danas daju u e-Savjetovanju, kako bi Ured zatražio očitovanje nadležnih institucija na pojedina pitanja.

Ivan Novosel, Kuća ljudskih prava, razumije objektivne problema, ali smatra da su uzrokovani time što sedam godina NAP nije donesen, slaže se da bi bilo dobro da taj proces bude što prije završen, ali jednako je važno da isti bude što bolji. Smatra da nam ne treba dokument koji je loš, a mogao je biti puno bolji, te apelira da se ostavi dovoljno vremena za e-Savjetovanje jer to je proces prvenstveno za građane, dok se s institucijama komunicira drugim kanalima, kako bi dali kvalitetne komentare, osobito što je kraj godine, te još jednom traži produljenje roka za 10 ili 15 dana u sljedećoj godini.

Suzana Kunac, Savez Roma Republike Hrvatske "KALI SARA", smatra da čak i rok do kraja godine je zadovoljavajući osobito ako bi se do 15. siječnja organizirao javni događaj s predstvincima OCD koje se bave zaštitom ljudskih prava i suzbijanjem diskriminacije.

Nakon prijedloga ravnatelja Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, potpredsjednica Vlade i predsjednica Savjeta je upitala prisutne predstavnike OCD da li bi im odgovarao termin sastanka do kraja godine.

Ivan Novosel, Kuća ljudskih prava, smatra da predloženi termin sastanka nije zadovoljavajući, iz istih razloga radi kojih je zatražio produlje roka za javno savjetovanje. Smatra da bi se sastanku u predloženom terminu odazvao mali broj predstavnika OCD-a.

Štefica Stažnik, zastupnica RH pred Europskim sudom za ljudska prava, zahvaljuje Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i ravnatelju na svim naporima i radu koji je napravljan do sada, znajući da koordinacija državnih tijela nije lagan zadatak i dugoročno treba razmisiliti o osobama u ministarstvima koji bi bili koordinatori za ljudska prava, i čiji bi to bio posao, a ne usputni radni zadatak nakon svih dnevnih aktivnosti. Stoga se i trudimo institucionalizirati stručnjake koji će znati više, te tako moći kvalitativnije participirati. Dodaje, da strategija nije „u kamen uklesana“ te upućuje na traženje najboljeg rješenja problema s financijama bez koji nema realizacije, a s druge strane opterećenosti rokovima. Postavlja pitanje postoji li mogućnost revidiranja strategije nakon dvije godine, da se sada napravi ono što se može, čime si uzimaju dvije godine za daljnja poboljšanja.

Ravnatelj Ureda pojasnio je da je NAP dosta širok i stoga se i rade dvogodišnji akcijski planovi koji trebaju biti što svrsishodniji i usmjereni prema stvarnim potrebama na terenu, kako bi naši sugrađani dobili adekvatnu pomoć. Dodaje da će se provesti vrednovanje sredinom provedbenog razdoblja, odnosno 2025. godine što će poslužiti kao osnova za izradu budućeg Nacionalnog plana za zaštitu ljudskih prava i suzbijanje diskriminacije.

Pučka pravobraniteljica pojašnjava da 31.12.2022. godine ovaj dokument neće biti donesen, već će biti završeno javno savjetovanje, stoga su nejasni rokovi koji se na sjednici spominju te pita koji su zadani rokovi i kojim je dokumentom to planirano.

Ravnatelj Ureda ponavlja da je rok do kraja 1. kvartala 2023. godine – 31.03.2023.

Ivan Novosel smatra da je tri mjeseca pristojan rok za koordinaciju državnih tijela osobito uz pomoć ovog Savjeta, potpredsjednice Vlade RH, kao i ministra unutarnjih poslova.

Potprijeđnica Vlade i predsjednica Savjeta smatra da je rasprava bila konstruktivna i korisna svima te dodaje da je uz produljenje roka za javno savjetovanja, pa i organizaciju javnog događaja, moguće do kraja siječnja proći kroz sve komentare i razmotriti ih. Predlaže da se pređe na završnu točku dnevnog reda.

Nikola Zdunić, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, baš radi istovrsne procedure izrade i usvajanja nacionalnih planova, horizontalne teme, želi nadodati da su i oni imali problem s Obrascem za procjenu fiskalnog učinka, jer nisu bili adekvatno ispunjeni.

Predsjednica Savjeta komentira da se od 1. siječnja 2023. godine primjenjuju novi Obrasci za koje se nuda da će biti jednostavniji.

Predlaže donošenje dva zaključka:

1. Poziva se Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina da razmotri sve prijedloge zaprimljene u raspravi na 4. sjednici Savjeta za ljudska prava
2. Poziva se Ured za zaštitu ljudskih prava i prava nacionalnih manjina da redovito izvještava Savjet o procesu donošenja i provedbi Nacionalnog plana o zaštiti i promicanju ljudskih prava i suzbijanju diskriminacije za razdoblje od 2022. do 2027. godine te Prijedloga Akcijskog plana zaštite i promicanja ljudskih prava za razdoblje od 2022 do 2023. i Prijedloga Akcijskog plana suzbijanja diskriminacije za razdoblje od 2022. do 2023. godine.

Predloženi zaključci su jednoglasno usvojeni.

4. Razno

Potprijeđnica Vlade i predsjednica Savjeta pozvala je pučku pravobraniteljicu da izvijesti prisutne o obilježavanju 30 godina postojanje institucije pučkog pravobranitelja.

Pučka pravobraniteljica je svima čestitala Dan ljudskih prava, te je istaknula kako je na obilježavanju 30 godina postojanja institucije pučkog pravobranitelja njenom Uredu bilo važno čuti poruke podrške i suradnje od predsjednika Vlade RH, kao i potpredsjednika Hrvatskog sabora. Smatra da je važno istaknuti i skup vezan uz 20. godina Ustavnog zakona o pravima

nacionalnih manjina kao i potrebu za informiranje kako općeg pučanstva tako i pripadnika nacionalnih manjina, potom događaj u organizaciji Kuće ljudskih prava o braniteljima ljudskih prava, gdje su izostali predstavnici državnih tijela, kao i 3 okrugla stola o obrazovanju Romkinja, gdje je govorila potpredsjednica Vlade i predstavnik Ureda pučkog pravobranitelja. Zaključuje da smo imali puno važnih događanja krajem godine, a dalje nam je osim što podizemo svijest i implementirati, bilo zakone bilo strateške dokumente koje trebamo donijeti.

Ivan Novosel je izvjestio da je Kuća ljudskih prava izradila 2. tematsko izvješće o izazovima i preprekama s kojima se suočavaju branitelji ljudskih prava u Hrvatskoj, prvo prije 4 godine. Izvješće uključuje pet područja: pristup financiranju, pristup javnosti i javnu participaciju, pristup medijima i drugim područjima. Nadaju se da će dio nalaza tog izvješća biti adresiran i kroz poglavje vezano za suradnju s organizacijama civilnog društva u NAP-u, a i kasnije kroz izradu Nacionalne strategije za razvoj poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva. Ujedno ističe potrebu da u sljedećoj godini na dnevnom redu ovog Savjeta jedna točka bude posvećena braniteljima ljudskih prava jer se sljedeće godine obilježava 25. godišnjica usvajanja UN deklaracije o braniteljima ljudskih prava i 15. godišnjica Rezolucije ministara Vijeća Europe. Predlaže da se početkom sljedeće godine na dnevnom redu Savjeta nađe i 75 godina od usvajanja Opće deklaracije o ljudskim pravima UN-a, radi daljnje promocije ljudskih prava. Ujedno, postavlja pitanje predstavnicima Ministarstva vanjskih i europskih poslova jesu li započeli pripremu među-izvješća univerzalnog periodičnog pregleda (UPR) te ga zanima hoće li se i Savjet uključiti u izradu izvješća te kako će izgledati proces, jer Hrvatska je imala dobru praksu u prethodnim ciklusima. Nadalje prema podacima na stranicama Ministarstva vanjskih i europskih poslova da će Hrvatska zatražiti kandidaturu za članstvo u Vijeću za ljudska prava u mandatu za 2032.-34. zanima ga kada je odluka donesena i zašto o njoj nije raspravljano na Savjetu te kako će izgledati proces hrvatske kandidature jer je i u taj proces potrebno uključiti OCD-ove, akademsku zajednicu i građane.

Marko Paškvan, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, je zahvalio na podsjetniku vezano uz među-izvješće, kao i iskazanoj želji za suradnju te dodao da je isti u planu za sljedeću godinu. Vezano uz kandidaturu Hrvatske u ovom trenu ne raspolažu s dalnjim informacijama.

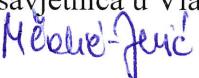
Daniela Gaube, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, je izvjestila da je Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina povodom Međunarodnog dana ljudskih prava organizirao panel raspravu o primjeni Povelje Europske unije o temeljnim pravima u nacionalnom kontekstu, a kako bi povećali svijest o važnosti o ljudskih prava, kao i unaprijedili vidljivost same Povelje te olakšali razmjenu informacija među tijelima javne vlasti, nezavisnih institucija za zaštitu ljudskih prava i OCD-a.

Na kraju sjednice, Potpredsjednica Vlade i predsjednica Savjeta zahvalila je prisutnima na sudjelovanju i konstruktivnoj raspravi te zaželjela sretne nadolazeće praznike i novu godinu.

Sjednica je završila u 15:36 sati.

KLASA: 022-01/22-01/02
URBROJ: 50450-01/16-23-17

Zagreb, 28. veljače 2023.

Zapisnik sastavila:
Milena Čalić-Jelić
savjetnica u Vladi i Vladinom uredu

POTPREDSJEDNICA VLADE REPUBLIKE
HRVATSKE I PREDSJEDNICA SAVJETA
ZA LJUDSKA PRAVA

Anja Šimpraga